

OBSAH

Úvod

I. ZÁKLADY POJIŠŤOVNICTVÍ

1. Obecné principy a praxe 15

- 1.1 Vznik, vývoj a význam pojištění 15
- 1.2 Pojištění a riziko 17
- 1.3 Řízení rizika^{4,5} 17
- 1.4 Rozdělení pojištění 18
- 1.5 Členění pojištění podle předmětu pojištění a jejich charakteristika^{1,4,5,6} 21
  - 1.5.1 Pojištění majetku 21
  - 1.5.2 Pojištění odpovědnosti za škodu 28
  - 1.5.3 Pojištění osob 33
  - 1.5.4 Specifika životních, důchodových, úrazových a zdravotních pojištění 42
- 1.6 Činnosti komerční pojišťovny 43
  - 1.6.1 Obchodní činnosti 43
  - 1.6.2 Distribuční kanály 49
  - 1.6.3 Hlavní úkoly zprostředkovatelů pojištění 51
  - 1.6.4 Vznik a provoz pojištění 52
  - 1.6.5 Likvidace pojistných událostí 55

II. POJISTNÉ PRÁVO

2. Zákon o pojistné smlouvě 59

- 2.1 Účel Zákona o PS 60
- 2.2 Základní pojmy 60
- 2.3 Pojistná smlouva 63
  - 2.3.1 Uzavření pojistné smlouvy 64
  - 2.3.2 Pojistné 65
  - 2.3.3 Povinnosti účastníků soukromého pojištění 66
  - 2.3.4 Zánik pojištění 68
- 2.4 Škodové a obnosové pojištění 72
  - 2.4.1 Škodové pojištění 73
  - 2.4.2 Obnosové pojištění 75
- 2.5 Soukromé pojištění věci a jiného majetku 75
  - 2.5.1 Pojištění právní ochrany 76

- 2.5.2 Pojištění odpovědnosti za škodu 76
- 2.5.3 Pojištění úvěru a záruky 78
- 2.5.4 Pojištění finančních ztrát 78
- 2.6 Pojištění osob 78
  - 2.6.1 Životní pojištění 79
  - 2.6.2 Úrazové pojištění 80
  - 2.6.3 Pojištění pro případ nemoci 81
- 2.7 Promlčení práva na plnění 82

3. Zákon o pojišťovnictví 83

- 3.1 Účel zákona 83
- 3.2 Základní pojmy 83
- 3.3 Provozování činností v pojišťovnictví (§ 3) 88
  - 3.3.1 Subjekty působící v pojišťovnictví 88
  - 3.3.2 Solventnost pojišťoven a zajišťoven (§ 22) 89
  - 3.3.3 Finanční umístění 90
  - 3.3.4 Tvorba a použití rezerv 91
- 3.4 Mlčenlivost 92
- 3.5 Státní dozor 94
- 3.6 Odvětví a skupiny pojištění 95
  - 3.6.1 Odvětví životních pojištění 95
  - 3.6.2 Odvětví neživotních pojištění 95
  - 3.6.3 Skupiny neživotních pojištění 97

4. Zákon o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla 98

- 4.1 Rozšíření rozsahu pojištění od 1. 5. 2004 98
  - 4.1.1 Limity pojistného plnění 98
  - 4.1.2 Jednorázové odškodnění pozůstalým 99
- 4.2 Výluky z pojištění 99
- 4.3 Postižní právo pojišťovny 100
- 4.4 Zánik pojištění, jeho dopad na pojistné a povinnosti z hlediska registrace vozidla 101
- 4.5 Šetření pojistné události 102
- 4.6 Škodní zástupci 103
- 4.7 Náhradního plnění z garančního fondu České kanceláře pojistitelů 103

5. Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí 105

- 5.1 Vymezení pojmů 105
- 5.2 Pojišťovací zprostředkovatelé 107
  - 5.2.1 Vázaný pojišťovací zprostředkovatel 107
  - 5.2.2 Podřízený pojišťovací zprostředkovatel 108
  - 5.2.3 Pojišťovací agent 108
  - 5.2.4 Pojišťovací makléř 109
  - 5.2.5 Pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není ČR 110
- 5.3 Podmínky provozování činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů 110
  - 5.3.1 Zápis do registru 110
  - 5.3.2 Důvěryhodnost 112
  - 5.3.3 Odborná způsobilost 113
- 5.4 Samostatný likvidátor pojistných událostí 114
- 5.5 Podmínky provozování činnosti samostatného likvidátora pojistných událostí 115
  - 5.5.1 Zápis do registru 115
  - 5.5.2 Důvěryhodnost 116
  - 5.5.3 Odborná způsobilost 116
- 5.6 Stupně odborné způsobilosti 116
- 5.7 Povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí 117
- 5.8 Odpovědný zástupce 120
- 5.9 Odpovědnost za škodu 121
- 5.10 Zápis do registru a zrušení zápisu v registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí 122
- 5.11 Státní dozor 123
- 5.12 Přestupky a jiné správní delikty 124
- 5.13 Povinnosti osob, vykonávajících činnost pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí před 1. 1. 2005 125

6. Daně z příjmů, ochrana osobních údajů a předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti 127

- 6.1 Zákon o daních z příjmů a pojištění 127
- 6.2 Zákon o ochraně osobních údajů a pojištění 132
- 6.3 Předcházení legalizace výnosů z trestné činnosti 133

III. VYBRANÉ KAPITOLY Z POJIŠŤOVNICTVÍ

7. Charakteristika pojištění a přehled pojistných odvětví 135

- 7.1 Základní charakteristika 135
  - 7.1.1 Pojištění 135
  - 7.1.2 Samopojištění 136
  - 7.1.3 Povinné a dobrovolné pojištění 138
  - 7.1.4 Škodové pojištění 139
  - 7.1.5 Obnosové pojištění 141
- 7.2 Základní pojmy I. 142
  - 7.2.1 Účastníci pojistného trhu 142
  - 7.2.2 Dokumenty pojistného trhu 143
  - 7.2.3 Termíny pojistného trhu 144
  - 7.2.4 Termíny pojistné smlouvy 145
  - 7.2.5 Činnosti na pojistném trhu 148
  - 7.2.6 Činnosti v pojišťovně 149
- 7.3 Životní a neživotní pojištění 149
  - 7.3.1 Charakter pojištění 150
  - 7.3.2 Pojistná částka 151
  - 7.3.3 Rezervy 151
  - 7.3.4 Rizikové skupiny 152
  - 7.3.5 Další (legislativní) odlišnosti 153
- 7.4 Základní pojmy II. 153
  - 7.4.1 Výpočetní podklady 153
  - 7.4.2 Povinné ručení 154
  - 7.4.3 Termíny finanční matematiky 155
  - 7.4.4 Sledování pojištění 155
  - 7.4.5 Manipulace s pojištěním 155
  - 7.4.6 Rezervy 156
  - 7.4.7 Stanovení pojistného 156
  - 7.4.8 Zajištění 156
  - 7.4.9 Ostatní 157
- 7.5 Pojistná odvětví 158
  - 7.5.1 Odvětví životních pojištění 158

- 7.5.2 Odvětví a skupiny neživotních pojištění 159
- 7.5.3 Rozdělení pro účely poskytování informací ministerstvu financí 162

8. Organizace a řízení pojišťovnictví 163

- 8.1 Státní dozor 163
  - 8.1.1 Základní informace 163
  - 8.1.2 Schvalovací činnost státního dozoru 164
  - 8.1.3 Kontrolní činnost 165
  - 8.1.4 Pravomoci státního dozoru při porušení povinností 166
  - 8.1.5 Budoucnost státního dozoru 171
- 8.2 Česká asociace pojišťoven 171
  - 8.2.1 Základní informace 171
  - 8.2.2 Členství v ČAP 172
  - 8.2.3 Struktura ČAP 173
  - 8.2.4 Sekce ČAP 176
  - 8.2.5 Činnosti ČAP 176
- 8.3 Česká kancelář pojistitelů 178
  - 8.3.1 Základní informace 178
  - 8.3.2 Členství v ČKP 178
  - 8.3.3 Struktura ČKP 179
  - 8.3.4 Činnosti ČKP 181
  - 8.3.5 ČKP a státní dozor 182
- 8.4 Pojišťovna a zajišťovna 183
  - 8.4.1 Pojišťovna 183
  - 8.4.2 Typická organizační struktura 183
  - 8.4.3 Zajišťovna 187
  - 8.4.4 Seznam pojišťoven 187
  - 8.4.5 Zánik pojišťovny nebo zajišťovny 189

9. Ekonomika v pojišťovnictví 190

- 9.1 Pojistné 191
  - 9.1.1 Výpočetní podklady 191
  - 9.1.2 Principy výpočtu výše pojistného 193
  - 9.1.3 Faktory ovlivňující výši pojistného pro konkrétního pojištěného 194
  - 9.1.4 Stanovení výše pojistného 197

- 9.1.5 Tarifování 199
- 9.1.6 Slevy a přírážky 200
- 9.1.7 Úpravy pojistného během doby trvání pojištění 201
- 9.1.8 Testování postačitelnosti pojistného 203
- 9.2 Technické rezervy pojišťovny a zajišťovny 203
  - 9.2.1 Obecné informace 2043
  - 9.2.2 Rezerva na nezasloužené pojistné 205
  - 9.2.3 Rezerva na pojistná plnění 206
  - 9.2.4 Rezerva na prémie a slevy 207
  - 9.2.5 Rezerva pojistného životních pojištění 208
  - 9.2.6 Rezerva na životní pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník 209
  - 9.2.7 Vyrovnávací rezerva 210
  - 9.2.8 Rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry 211
  - 9.2.9 Rezerva pojistného neživotních pojištění 211
  - 9.2.10 Další druhy technických rezerv 212
  - 9.2.11 Umístění technických rezerv 212
- 9.3 Solventnost pojišťoven a zajišťoven 215
  - 9.3.1 Disponibilní míra solventnosti 216
  - 9.3.2 Požadovaná míra solventnosti pojišťovny pro životní pojištění 217
  - 9.3.3 Požadovaná míra solventnosti pojišťovny pro neživotní pojištění 219
  - 9.3.4 Požadovaná míra solventnosti zajišťovny 220
  - 9.3.5 Garanční fond 220
- 9.4 Kontrolní mechanismy 220
  - 9.4.1 Kontrolující 221
  - 9.4.2 Kontrolní nástroje 223
  - 9.4.3 Run-off analýza 224

10. Zajištění a soupojištění 226

- 10.1 Základní charakteristika 226
  - 10.1.1 Soupojištění 226
  - 10.1.2 Sdružení pojistitelů 227
  - 10.1.3 Zajištění 228
  - 10.1.4 Kaptivní zajištění 229

10.1.5	Účastníci zajistného trhu	230
10.2	Neživotní zajištění	232
10.2.1	Formy zajistných smluv	232
10.2.2	Typy zajistných smluv	234
10.2.3	Základní druhy proporcionálního zajištění	235
10.2.4	Základní druhy neproporcionálního zajištění	237
10.2.5	Finanční toky mezi pojišťovnou a zajišťovnou	239
10.3	Životní zajištění	240
10.3.1	Základní charakteristika	240
10.3.2	Zajištění na rizikové bázi	241
10.3.3	Zajištění na normální bázi	242
10.4	Další formy zajištění	243
10.4.1	Finanční zajištění	243
10.4.2	Alternativní přenos rizika	244
	Literatura	247
	Příloha č. 1 – CEA a BIPAR	248